

Aitor Perez 2025/12/2

EHko INDUSTRIALIZAZIOA ETA GIZARTE PLURALAREN SORRERA (1875-1930)

3.4 LANGILE MUGIMENDUA ETA GIZARTE GATAZKAK

Berezarkuntzaren egonkortasun politikoak ekonomiaren hazkundera ekarri zuen eta industriaren garapena, Bizkaian benetako Industria Iraultza gertatuz, siderurgian zentratuta. **Egitura ekonomikoaren** aldaketak 2 talderen sorrera eragin zuen, aurrez aurre egon zirenak, burgesia industrialia eta proletargoa. Azken honek osotuko du LMa, euren eskubideen defentsan; izan ere, lan eta bizi baldintzak oso kaskarrak ziren, parte hartze politikoa nuloa... egoera horri irtenbidea emateko, grebak, ekimen iraultzaileak... egiten hasi ziren eta honela LMak heldutasuna hartzen hasi zen, Seiurteko Iraultzailean hasitako prozesua izanik.

Honek burgesia kontserbadorea eta enpresariak beldurtu zituen, orden tradizionala eta beraien interes ekonomikoak arriskuan eta kaltetuta ikustean.

Bi ideologia politikok bideratu zituzten LMaren eskaerak, anarkismoa eta sozialismoa; euren arteko harremanak ez ziren onak izan, biak langileen eskubideen alde egon arren, ezberdintasun ideologiko handiak zituzten.

Espanian anarkismoa nagusitu zen, Andaluziako jornalari eta Kataluniako proletargoen artean, apolitizismoa, barne disziplina eza, antiklerikalismoa eta iraultza bortitzaren alde eginez. Gurean ez zuen indar handirik izan.

Sozialismoak, oster, eragin handia izan zuen Bizkaiko industriaguneetan (ezkerraldean bereziki), langileriaren emantzipazioa, proletargoak agente politikoa eskuratzea parte-hartze politikoaren bidez, terrorismoa baztertu eta iraultza egitea une egokia ailegatzean defendatzen zutelarik. (PSOE ren sortzailea Pablo Iglesias izan zen).

Industrializazioak etorkinen etorrera bultzatu zuen denbora gutxian, **egitura sozio-ekonomikoa aldatuz**, proletargo eta jabeen arteko harremanak.

Meategietako baldintza gogorrek langile asko mobilizatzea eragin zuen,Sozialismoa indar politiko handia bihurtuz;langileak UGT sindikatuaren bidez antolatzen hasi ziren hobekuntzak eskatzeko,soldatak igotzea,lan baldintzak hobetzea lan orduak murriztuz,derrigorrezko kantinak eta dendak kentzea... Ezkerraldean 12-16 ordu egiten zuten lan , miseriakzko soldatekin.

Gizarte gatazkak areagotu ziren eta mendearen bukaeran 1go manifestazio handia izan zen,meatzeetan greba orokorrerako deialdi arrakastatsua;" Greba Handia" bezala ezagutu zen eta langileen mugimendu antolatuari, sindikalismoari, hasiera eman zion.Aurrerago aipatzekoa da 1917ko greba orokorra ere, eskaera laboralak zein politikoak eginez.

Facundo Perezaguaren eskutik sindikalismoak indar handia hartu zuen ;denborarekin desadostasunak sortu ziren Perezagua eta sozialisten artean, P.Iglesiasek jardura politikoari lehentasuna ematen ziolako langileen borrokan.Perezaguaren erradikalizazioak eragin zuen alderdia uztea eta Indalecio Prieto moderatuagoak ordezkatztea.

Perezagua Euskadiko Alderdi Komunistaren bultzatzailea izan zen garrantzia hartuz meatze-arroan , D.Ibarruri , "La Pasionaria"ren eskutik.

Sozialismoak hazkunde azkarra izan zuen Bizkaian,batez ere ezkerraldean , industriaguneetan eta "La lucha de clases" astekariaren bidez , euren protestak , eskaerak...jakinarazten zituzten.

Primo de Riveraren diktadurarekin sindikatuak jazarri ziren ,CNT, Komunistak...baina PSOE eta UGTk kolaboratzea erabaki zuten (sarri leporatu zaie hau) ; legez kanpo ez egoteak lagundu zuen sozialismoaren garapenean,horrela II.Errepublikan ezkerreko alderdi inportanteenetarikoa bihurtu arte.

1930eko hamarkadan arazo hauek berriro piztu ziren, **gatazka sozial eta politiko sakonak** piztuz Gerra Zibilaren hasierarekin.